

РОЗДІЛ

12

У ВІЙСЬКОВОМУ ПОЛОНІ

У військовому полоні

Потрапити у полон	424
Допит	426
Табір полонених	428
Втеча	430
Бути взятим у заручники	432

Необхідно володіти високим рівнем самоконтролю та волі, щоб пережити ті надзвичайні труднощі, які може нести за собою полон. Під полоном та втечею слід розуміти надзвичайну та найбільш життєво небезпечну ситуацію. Ваша здатність бачити вихід у складній ситуації буде випробувана як ніколи раніше. З хорошими знаннями та навичками поводження в місцях позбавлення волі та технік виживання, а також з моральною готовністю до самої суті полону, ваші шанси діяти раціонально, творчо та проактивно значно збільшуються.

Важливо!

Під час тренувань в місцях позбавлення волі діють особливі правила.

Будьте готові до жорстокого поводження з вами, як з військовополоненим

Потрапити у полон

Можуть виникнути такі ситуації, коли опір більше неможливий, навіть, якщо ви робите все можливе (наприклад, якщо ви поранені).

Якщо ви потрапили в полон - змиритесь з ситуацією і очікуйте зручної нагоди для втечі.

Ймовірніше за все, перше, що з вами відбудеться після захоплення, буде ретельний обшук, під час якого у вас заберуть усе необхідне обладнання. У цей момент важливо, щоб ви:

- не мали при собі ніяких важливих документів, наприклад, наказів або карт дислокації військ, які могли б розкрити ваш або інші підрозділи та їх завдання
- не мали при собі ніяких особистих речей, наприклад, листів чи фотографій, які можуть бути використані проти вас під час допиту

- перед обшуком спробували сховати речі, які можуть бути корисними у випадку втечі, наприклад, невеликий компас, таблетки для очищення води, лезо бритви або вогнепальна зброя
- спробували втекти, як тільки з'явиться така нагода, оскільки ви, скоріш за все, все ще недалеко від своїх підрозділів і ваш стан зараз кращий, аніж коли ви будете знаходитись у полоні довший час

Вас можуть допитувати «як учасника зони бойових дій», що навіть може викликати «шок полону».

Не зробити все можливе для вирішення поставленого завдання являється злочином згідно зі шведським законодавством та називається бойовою недбалістю. Продовжуйте боротися, навіть якщо ситуація здається безнадійною.

Припиняти бій можна лиш тоді, коли ситуація стає абсолютно безнадійною

Більшість речей, які ви тримаєте при собі, мабуть велике розвідувальне значення для ворога, тому він буде перевіряти усе, що знайде при вас і у вашому спорядженні.

Відповідно до міжнародного права, ви маєте право зберігати

- форму
- засоби індивідуального захисту
- шолом
- документи, що посвідчують особу та бейдж
- обладнання для приготування їжі
- особисті речі, які не мають розвідувального значення

Після потрапляння у полон вас та інших товаришів, швидше за все, переведуть до військової в'язниці, де будуть усіх допитувати. Вас можуть утримувати у в'язниці протягом короткого або довшого часу, залежно від кількості в'язнів, перш ніж вас перевезуть до табору для військовополонених.

Ви повинні знати міжнародні правила поводження з військовополоненими.

Відповідно до них ви зобов'язані надати лише

- звання
- ім'я
- дату народження
- реєстраційний номер (ІПН)

Ви можете втратити статус військовополоненого, якщо відмовитеся відповідати на запитання, на які зобов'язані дати відповідь.

Допит

Більшість полонених зазвичай допитують. Перший допит може відбутися одразу під час взяття у полон. Ворог намагатиметься скористатися можливістю, поки полонений приголомшений та пригнічений.

Окрім того, що ви надали ту інформацію, яку ви повинні, вас будуть додатково допитувати. Ні в якому разі не намагайтеся ввести допитувача в оману. Також не варто просто відповідати «Я не можу відповісти на це запитання» або «без коментарів».

Як правило, ворог спочатку намагатиметься з'ясувати, хто з полонених володіє цінною інформацією. Намагайтеся бути якомога більш «сірим» та непомітним, щоб вас вважали вас нецікавим для допиту.

Остерігайтеся доброзичливих і поступливих допитувачів незалежно від статі. Вони лише вдають для того, щоб знайти ваше слабке місце (вірність, гордість, страх, зарозумілість) і змусити вас здати інформацію.

Ніколи нічого не підписуйте власноруч, навіть квитанцію про отриману посылку. Завжди підписуйтеся великими друкованими літерами, так як вашим підписом можуть зловживати.

Остерігайтеся доброзичливих наглядців

Ворог вслухається і опрацює все, що ви говорите

Техніки допиту

Будьте готові, що до вас можуть застосувати один або багато різних методів допиту:

- Гігієна – відсутність можливості для догляду за собою легко призводить до проблем, наприклад, запалення ран і кровоточивість ясен.
- Допит шляхом моріння голодом або харчування поганою їжею.
- Допит шляхом моріння спрагою – без води або підсоленої води.
- Недосипання – допит може тривати цілодобово.
- Темрява – ви легко втратите відчуття часу.
- Допит світлом – миготливе яскраве світло, при якому неможливо заснути.
- Звукова завіса – та сама музика звучить голосно знову і знову.

- "Допущення легенди" – допитувач стверджує, наприклад, що Швеція здалася або що ваші товариші видали завдання вашого підрозділу тощо.
- Пропаганда – обіцянки привілеїв за умови співпраці.
- Магнітофон із записаними криками від тортур, щоб ви повірили, що це товариш із сусідньої камери піддається тортурам.
- Фізичні тортури – якщо ви показуєте, що вам страшно, існує високий ризик того, що вас можуть піддати жорсткому насильству. Допитувач скаже вам, що єдиний вихід – це ваша співпраця.

Усі ці та інші методи мають лише одну мету, а саме – зруйнувати вас фізично та психічно, щоб змусити вас говорити. *Будьте насторожі!*

Ворог буде намагатися різними методами зламати ваш опір

Табір полонених

Якщо ви потрапили у табір для полонених – пам'ятайте про наступне:

- *Назначте лідера, за яким будете слідувати* – намагайтеся назначати лідерів навіть у неволі.
- *Заведіть товаришів* – це, безперечно, найкраща зброя в опорі ворогу, особливо для тих, хто ослаблений через поранення чи щось на кшталт цього.
- *Доглядайте за хворими та пораненими.*
- *Знайдіть собі заняття* – перебування може тривати довго (місяці, можливо, роки). Підтримуйте своє тіло у формі за допомогою спорту або фізичної роботи. Це допоможе зміцнювати вашу фізичну форму і підвищити стійкість до захворювань.
- *Пиття та їжа* - їжте всю їжу, яку вам дають. Намагайтеся доповнювати своє харчування усім їстівним, що вам попадеться. Якщо ви не будете їсти, ви швидко втратите фізичну форму і можете легко захворіти.
- *Гігієна* - дотримуйтесь гігієни, щоб не бути брудними та не підцепити паразитів. Ризик епідемічних захворювань високий при низькому рівні гігієни.
- *Прослуховування* – можлива провокація. Шведомовні вороги в нашій формі можуть прикинутися шведськими військовими. Не довіряйте незнайомцям.

Індоктринація - ворог буде “насаджувати” інформацію, яку він хоче, щоб ви читали, чули або бачили. Ворог також може змусити вас навчатися, щоб передавати вам свою думку. В такому разі будьте «поганим учнем», будьте пасивними, не вступайте в дискусії.

Листи

У Женевській конвенції зазначено, що як військовополонений ви маєте право написати листа додому своїй родині одразу після потрапляння в полон або не пізніше ніж через тиждень після прибуття до табору для полонених. Після того ви маєте право писати щонайменше два листи та чотири листівки на місяць.

FÅNGENSKAPSKORT för krigsfångna CAPTURE CARD for Prisoners of War	
Skriv tydligt och med tryckbokstäver Write legibly and in block letters	
Datum—Date 2002-03-27	
Fångens namn—Name NILSSON	
Födelsdatum—Date of birth 1930-06-10	
Födelseort—Place of birth STIG	
Grav—Rank FENIG	
Regelnummer—Service number 800610-5735	
Härskarens namn och adress—Name and address of head of kin	
Fångenslag—Taken prisoner on	
Ankomsten från (sjukhus, läger o. d.)—Coming from (hospital, camp, etc.)	
Fångens tillstånd ☐ god och frisk ☐ all skadad ☐ tillbakavard ☐ svårt skadad ☐ död ☒ till skadad ☐ efter skadad	
Fångens hälsa ☐ god hälsa ☐ svårt skadad ☐ återhämtad ☐ svårt skadad ☐ död ☐ svårt skadad ☐ svårt skadad	
Fångens närvarande adress—Present address of the prisoner	
Fångens namn—Name of Camp	
Krigsfångens underskrift—Signature of the prisoner of war.	

Ви також можете відправляти листівки до Центрального управління військовополонених у Женеві. Текст Женевської конвенції має бути доступний шведською мовою!

Слідкуйте за тим, що пишете. Керівництво табору читає листи. Вміст листа може бути використаний задля отримання інформації, а також для здійснення тиску на вас і ваших родичів.

Нізащо не співпрацюйте з ворогом

Якщо виявиться, що хтось співпрацює з ворогом, немає сенсу його бити чи «морозитися» від нього. Це лише зблизить його з ворогом. Натомість дайте йому зрозуміти, що він не тільки діє проти своїх товаришів, але й може бути покараний за змову з ворогом, коли повернеться додому.

Втеча

Спробуйте втекти як тільки буде така можливість. Якщо вас спіймають під час спроби втечі, згідно з Женевською конвенцією, вас можуть засудити лише до дисциплінарного стягнення – штрафу, призупинення виплат, фізичних робіт або арешту. Якщо вам допомагали зі втечею товариші, то до них також має бути застосований такий вид покарання.

Звичайно, втеча це є ризик. Пам'ятайте, що охоронці можуть відкрити вогонь, якщо ви спробуєте втекти. Тому необхідно підібрати правильний момент. Можливість може з'явитися, наприклад, під час відкриття вогню або коли піша колона проходить поворот дороги чи гребінь пагорба. Темрява або погана видимість загалом полегшують зникнути з поля зору та ускладнюють стрільбу охоронцям.

З табору для полонених втекти дуже важко. Проте багатьом це вдавалося, особливо якщо ретельно до цього підготуватися. Тримайте думки про втечу в голові. Планування втечі зміцнює товариську і допомагає підтримувати бадьорість духу.

Якщо ви запідозрили, що один з ваших співув'язнених доносить – уважно стежте, щоб він не підслуховував, коли ви розмовляєте.

Тікайте за першої ж можливості!

Після втечі

- Нікому не довіряйте.
- Рухайтесь вночі, уникайте населених пунктів і доріг і будьте обережні, щоб не залишати слідів.
- Непомітно рухайтесь по звіриних стежках.
- Уникайте розв'язок (перехрестя доріг, мостів, будівель), де часто можуть знаходитися вороги.

Пересувайтеся вночі

- Будьте спостережливими. Звертайте увагу на ресурси навколишнього середовища та природи.
- Пийте багато рідини.
- Збирайте їжу під час втечі. Вибирайте рослини, коріння та ягоди, які, як ви впевнені, їстівні.

Впевніться, що вода чиста та придатна до пиття

- Застосуйте всі свої знання та навички імпровізації в техніках виживання.
- Будьте одягненим у військову форму. Ви, як учасник бойових дій, не маєте права одягатися в цивільний одяг згідно Женевської конвенції.

Відпочивайте вдень

По поверненню до шведської частини

- Будьте обережними.
- Наближайтесь засвітло.
- Тримайте руки над головою.
- Кричіть "Не стріляй - я швед!"

Висловлюйтеся чітко, коли привертаєте до себе увагу

Потрапити у заручники

© Foto: UndSak C

Миротворці від імені ООН знаходяться під захистом згідно з міжнародним правом. Зазвичай такі миротворці не є учасниками бойових дій і тому не можуть бути взяті у полон. Якщо ви будучи таким миротворцем потрапили в полон, це вважається кримінальною справою і порушенням міжнародного права. Оскільки це являється злочином, ви не повинні піддавати себе чи своїх товаришів непотрібному ризику. Переговори по вашому звільненню відбуватимуться на різних рівнях.

Якщо ви потрапили у заручники

Якщо ви потрапили в заручники і продовжувати опір або втекти неможливо - врахуйте наступне:

- *Виконуйте вказівки противника і не чиніть фізичного опору* – противник має перевагу. Співпрацюючи з ним, ви можете розрядити ситуацію.
- *Зберігайте спокій, не реагуйте на провокації* – ви тільки піддасте себе ризику, якщо почнете з ними сваритися.
- *Спробуйте відстрочити викрадення* – чим довше ви залишаєтеся на місці викрадення, тим більше злочинці ризикують бути розкритими.
- *Спробуйте встановити контакт з противниками* – Спробуйте в'яснити, хто вони такі і які вимоги висувають.
- *Спробуйте запам'ятовувати, куди вас везуть* – Спостерігайте та запам'ятовуйте перехрестя та точки спостереження. Це може вам надзвичайно допомогти у разі спроби втечі.
- *Якщо вас більше, допоможіть один одному* – разом ви сильніші, ніж окремо.
- *Тікати чи ні?* – Неможливо дати якусь універсальну пораду з цього приводу, тому що кожна ситуація є унікальною. Пам'ятайте, що охоронці можуть відкрити вогонь, якщо ви спробуєте втекти. Якщо вам вдасться втекти, противник може намагатися помститися вашим товаришам. Також майте на увазі, що місцевість, на якій ви перебуваєте, може бути замінована.

Пам'ятайте, що ви не одні! Не одна людина задіяна у вашому визволенні.

Це нормально метатися між надією та відчаєм будучи в заручниках!

Якщо полон затягнеться

- *Побудуйте повсякденне життя наскільки це можливо* – скористайтесь можливістю перебувати надворі, читати газети або, наприклад, грати в карти.
- *Дізнайтеся якомога більше про противників і вивчіть їхні звички* – Це значно займе ваш час у полоні, а також ви станете почувати себе безпечніше, знаючи їхні розпорядки, які врешті-решт можуть стати вам у нагоді у разі спроби втечі.
- *Спробуйте налагодити стосунки з противником* – Противнику важче буде вам погрожувати, якщо він має якісь стосунки зі своїм заручником. Однак не привертайте до себе увагу – намагайтеся залишатися непомітним.
- *Спробуйте зорієнтуватися, де ви перебуваєте* – З якого боку ви прийшли і звідки, найімовірніше, може відбутися можливе визволення.
- *Тримайте єдиний фронт проти противника* – Якщо вас декілька в заручниках; створіть свій власний порядок та підтримуйте його. Незгода може лише нашкодити і бути на руку противнику.
- *Підтримуйте свою бойову цінність* – їжте та пийте, коли є можливість. Не забувайте про гігієну.
- *Ситуація впливає на вас психічно* – Ви можете впасти в депресію або зневіритися. Допомогайте один одному зберігати бойовий дух і триматися подалі від негативних думок. Може бути таке, що у вас прокинеться симпатія до викрадачів та їхніх вимог (так званий стокгольмський синдром).

Будьте завжди напоготові

- *ситуація може стрімко змінитися* – Ситуація може здаватися стабільною, але в наступний момент стати значно напруженою, дуже залежно від того, як проходять переговори з противниками
- *рівень насильства може бути дуже високим і включати як фізичне, так і психологічне насильство, наприклад, напад, імітацію страти, згвалтування, каліцтва та імітацію звільнення*
- *ви можете розлучитися один з одним*
- *хтось із вас може бути назначеним вести переговори про ваше звільнення*
- *хтось із заручників зможе спробувати створити собі кращі умови, зрадивши інших товаришів*
- *можливе застосування наркотиків*
- *противник може використовувати заручника в пропагандистських цілях, наприклад, змушуючи робити заяви в різних ЗМІ, які відповідають його цілям*
- *можливе звільнення. У разі перестрілки – ховайтеся, не втручайтесь та не беріть до рук зброю. Ті, хто звільнить вас, повинні легко відрізнити вас від противника*

Можуть бути погрози та імітація страти